

ФРАНЦУЗ АУДИОВИЗУАЛ СЕКТОРИДАГИ *FRANCE 24* ХАЛҚАРО ЯНГИЛИКЛАР ТЕЛЕКАНАЛИНИ ТРАНСЛЯЦИЯ ТИЛЛАРИ ҲАҚИДА

Тлеуов К.Ж.

Қорақалпоқ давлат университети

Аннотация: Мазкур мақолада Францияни халқаро янгиликлар телеканалли ҳисобланган *France 24* ни трансляция тилларини жорий этишининг кетма-кетлиги ва эволюцияси, шунунгдек трансляция тилларини танлаш аспекти ҳамда сабаблари ҳақида сўз боради. Шунингдек, бу жараёнлар илмий адабиётлар, архив материаллари ва манъбалар асосида таҳлил қилинган.

Таянч сўзлар: халқаро янгиликлар телеканалли, аудиовизуал соҳа, *France 24 in English*, *France 24 en francaise*, *France 24 en espagnol*

Аннотация: В данной статье рассматривается последовательность и эволюция внедрения языков вещания *France 24*, международного новостного канала Франции, а также аспекты и причины выбора таких языков вещания. Также данные процессы были проанализированы на основе научной литературы, архивных материалов и источников.

Ключевые слова: международный новостной канал, аудиовизуальный сектор, *France 24* на английском языке, *France 24 en francaise*, *France 24 en espagnol*.

Abstract: This article examines the sequence and evolution of the implementation of broadcast languages of *France 24*, an international news channel in France, as well as aspects and reasons for the choice of such broadcast languages. Also, these processes were analyzed on the basis of scientific literature, archival materials and sources.

Keywords: international news channel, audiovisual sector, *France 24 in English*, *France 24 en francaise*, *France 24 en espagnol*.

Ҳозирда жаҳон медиа бозорида халқаро янгиликларни 24/7 форматида ўз аудиториясига тақдим этувчи телеканаллар сони кўндан кўнга ортомқда. 1980-йилнинг 1-июнида АҚШ да дунёдаги биринчи 24/7 форматидаги халқаро янгиликлар телеканалли CNN га асос солинган бўлса, сўнгра, 1989- йили Европада Sky News га, 1993-йили эса Euronews га ва 1996-йили араб дунёсида Al Jazeera телеканаларига асос солиниб [1.16], XXI асрга келиб 24/7 форматидаги бошқа бир қанча халқаро янгиликлар телеканаллари ўз контентини бир вақтнинг ўзида бир қанча тилларда аудиторияга тақдим этиб келмоқда. Мисол тариқасида *EuroNews* (10 тилда), *GGTN* (4 тилда), *DW* (5 тилда), *CNN* (10 дан ортиқ тилда) ва бошқа бир қанша халқаро янгиликлар телеканалларини кўрсатишимиз мумкун.

Мазкур мақоламизда францияни ҳалқаро янгиликлар телеканали саналган France 24 айнан қандай кетма-кетликда ва нима учун транция тиллари сифатида француз, инглиз, араб ва испан тилларини танлаганлигининг сабабларига тўхталмиз.

Ушбу сабабларни аниқлашни бошлашдан олдин мазкур телеканал ҳақида қисқача маълумот бериб ўтсак. France 24 - француз, араб, инглиз ва испан тилларида ҳафта давомида туну кун 24 саот ўз кўрсатувларини олиб борадиган ҳалқаро янгиликлар телеканали. Фаолиятини 2006-йилнинг декабр ойида Францияда бошлади. Фаолиятининг биринчи куни телекўрсатувлар эксклюзив тарзда интернет тармоғи орқали трансляция қилинди. Ҳозирда телеканални жаҳоннинг 175 давлатида кўриш имкони мавжуд ва телеканал дастурлари дунёнинг 38 сунъий йўлдоши орқали тарқатилади. Шунунгдек бу телеканал босим кўпчилиги француз тилида гаплашадиган Африка давлатлари орасида биринчи рақамли ҳалқаро янгиликлар телеканали саналади. Телеканал контенти 450 га яқин журналистлар ва жаҳон буйича 150 дан ортиқ корреспондентлари иштирокида шакллантирилади ва ҳар куни эфирга тўрт тилда 165 янгиликлар бюллетенлари ўзатилади. Ҳозирда мазкур телеканал контентини ўрта ҳисобда дунёнинг 521 миллиондан кўпироқ оилалари тамоша қилмоқда. Ҳафта давомида тўрт тилда олиб бориладиган ҳалқаро янгиликлар трансляцияси аудиторияси 107 миллиондан кўпироқ. Телеканални рақамли платформалари оёйга ўрта ҳисобда 23 миллиондан очиқ тамошобини жалб қилиб 213 миллиондан ортиқ видео контент улар тарафидан тамоша қилинади. Телеканал ижтимоий тармоқларда (*Facebook, Twitter va Instagram*) 63 миллиондан кўпироқ обуначига эга.

Мазкур телеканални ташкилаштириш жараёнида француз давлати, жамоатчилиги ва медиа вакилларидан ташкил топган махсус комиссия тарафидан канални юридик статуси, молиялаштирилиши ва техник аспекти, транция географияси ва албатта транция тилларини аниқлаш бўйича ўзоқ давом этган бир қанча мунозаралар ва консултациялар ўтказилди[2.153]. Транция тилларига оид мунозараларда фаолияти йўлга қўйилиши кутилаётган ҳалқаро янгиликлар телеканалини тили фақат француз тилида бўлиш керакми, ёки телеканал ўз контентини аудиториясига бизнес, сиёсат, маданият ва бошқа соҳаларда кенг қўлланиладиган бошқа тилларда ҳам етказиши керакми деган саволлар мунозаралар марказидан жой олди[3.67].

Натижада аудиторияни максимал даражада ошириш ва каналнинг асосий мақсадли аудиторияси деб саналган жамоат фикрини шакллантирувчи элита орасида ўз таъсирини кенгайтириш учун канал биринчи навбатда учта тилда – француз, инглиз ва араб тилларида контент тақдим этиши қарор қилинди. Бу ўз навбатида Франция ҳукуматининг мазкур телеканални ташкилаштиришга оид ҳужжатида трансляция тиллари сифатида дастлаб француз, инглиз ва араб тиллари, сўнг эса испан, португал, хитой ва бошқа тиллар танланишини белгилади. Бўнга қўшимча канални ташкилаштириш комиссияси телеканал ўз кўрсатувларини дастлаб Европа, Африка ва Яқин Шарқ давлатлари ҳудудларида француз, инглиз ва араб тилларида эфирга ўзатиш таклифини билдирди. Яна, ҳукмат ҳужжатида телеканалга асос солинган кундан бир вақтни ўзида бир қанша тилларда телеканал трансляциясини бутун дунё бўйлаб амалга ошириш мантиқсизлиги ва жаҳон бўйлаб транцияга вақт талаб этилиши атаб ўтилди. Шу сабабдан Европа, Африка ва Яқин Шарқ давлатларида француз, инглиз ва араб тилларидаги кўрсатувлар вақт нуқтай назаридан тўлуқ консалидация бўганидан сўнг телеканал контентини Америка ва Осиё континентларига олиб киришга қарор қилинди. Масалан Америка континентидаги испан тили доминант ҳисобланган давлатларга испан тилидаги контентни, кейинчалик телеканални португал тилидаги контентни Бразилия учун, хитой тилидаги мандарин диалектидаги контентини Осиёга тарқатиш ғояси ҳам олға сурилди.

Транция тилларини жорий этиш ва эволюциясига тўхталадиган бўлсак, албата мазкур телеканал ўз фаолиятининг биринчи кўндан кўрсатувларини инглиз ва француз тилларида олиб бора бошлади. Француз тилида ҳалқаро янгиликлар жаҳон бўйлаб тарқатиш, уларни таҳлил қилиш, уларга француз нуқтай назаридан изоҳ бериш, давлат таъсирини кенгайтириш ва францияни бетакрор ва ўзига хос маданиятини жаҳон бўйлаб кенг тарқатиш бу телеканални француз тилидаги версиясининг асосий миссияси сифатида белгилаб олинди. Инглиз тили жаҳон бўйлаб кенг тарқалганлиги, ҳалқаро янгиликларни тарқатишда инглиз тилининг кенг қўлланилиши, мақсадли аудиториянинг босим кўпчилиги инглиз тилини билишлиги ҳамда телеканал потенциални ва аудиториясини максималаштириш мақсадида телеканални транция тили сифатида инглиз тилини танланди. Англосаксон маданий империализимига қарши турушга қодир бўлиши назарда тўтилган мазкур телеканални ҳалқаро

янгиликларни аудиторияга етказишда устувор саналган француз ва инглиз тилларига 2007 йили араб тили ҳам кўшилди. Режага кўра 2009 йили фаолияти йўлга қўйилиши назарда тутилган телеканални араб тилидаги вариантида кўрсатувлар дастлаб 4 саот давом этган бўлса 2010 йилдан кўрсатувлар ҳафтада 24 саот давомида эфирга ўзатилиб борилмоқда. Араб дунёсини Франция давлати ўз миллий манфаатлари учун муҳим деб ҳисоблайдиган глобал минтақа бўлганлиги сабабли телеканални араб тилидаги вариантынинг ўрни алоҳида. Араб медиа бозорига теранг кириб бориш ва араб аудиториясини кенгироқ жалб қилишни[4.76] мақсад қилган телеканални араб тилидаги варианти фаолияти йўлга қўйилгандан ўн йил ўтиб, 2017-йили мазкур телеканални транцияция тили испан тили эвазига яна биттага кўпайди. Аллақачон жаҳон буйлаб француз, инглиз ва араб тилларида эфирга ўзатилаётган француз халқаро янгиликлар телеканални 2017-йилнинг 26-сентябрдан бошлаб Лотин Америкаси аудиториясига мўлжалланган испан тилида ҳам эфирга чиқа бошлади. Испан тилидаги кўрсатувлар дастлаб 6 саот, кейинчалик 2019 йилдан 2022 йилнинг сентябрига қадар 12 саот, 2022 йилдан ҳозирги кунга қадар 24 саот эфир юзини кўра бошлади. Якуний мақсади бутун китъани қамраб олишни мақсад қилган мазкур телеканални испан тилидаги версияси аввал Мексика, Аргентина, Колумбия, Чили, Перу, Боливия, Уругвай, Панама, Гватемала, шунингдек, Кариб ҳавзасидаги давлатларда ўз кўрсатувларини аудиторияга ўзатишни бошлади. Фаолиятининг биринчи кунидан испан тилидаги телеканал версияси ўз аудиториясига сўнгги янгиликлардан тортиб атроф-муҳит, маданият ва спортгача бўлган кенг кўламли мавзуларни ўз ичига олган контекстли маълумотлар орқали Лотин Америкаси ва жаҳон янгиликларига франсузча нуқтаи назарни тақдим этишни бошлади.

Демак, юқорида келтирилган маълумотларни таҳлил қилган ҳолда хулоса қиладиган бўлсак францияни халқаро телеканални саналган France 24 ўз трансляция тиллари сифатида француз, инглиз, араб ва испан тилларини қўйдаги мақсадлар учун танлаган деб хулоса қилишимиз мумкун. Улар, биринчидан француз тилидаги халқаро янгиликлар телеканалини барпо этиш орқали жаҳон сиёсати ва халқаро ишларга француз нуқтаи назарини билдириш. Иккинчидан инглиз тилида янгиликларни аудиторияга етказиш орқали France 24 телеканални потенциалини ва қамровини максималаштириш. Учунчидан Франция давлатини

миллий манфаатлари учун муҳум деб саналган Араб дунёсига араб тилидаги контент орқали теранг кириб бориш ҳамда ушбу минтақада француз давлати обрўйсини янада мустаҳкамлаш ва ниҳоят тўртинчидан испан тилидаги контент орқали Лотин Америкаси аудиовизуал ландшафтидаги ўз ўрнини мустаҳкамлаш ва телеканални француз, инглиз ва араб версияларига тенг бўлган испан тилидаги узлуксиз янгиликларни тақдим этиш бўлиб саналади.

Адабиётлар:

1. Stephen Cushion and Justin Lewis. “*The Rise of 24-Hour News Television Global Perspectives*” 2010 Peter Lang Publishing, Inc., New York. 16-бет.
2. R.Kuhn. *The Media in Contemporary France*. McGraw-Hill Education. 2011., 153 бет.
3. N° 0857 - 01 - Rapport d'information sur la création d'une Télévision française d'information à vocation internationale - Tome I (M. Christian Kert) (assemblee-nationale.fr) 76-бет.
4. Mohammad Ayish and Noha Mellor., “*Reporting in the Mena Region Cyber Engagement and Pan-Arab Social Media*”, 2015 by Rowan & Littlefield., 76-бет.
5. [Anne Geniets](#). “*The Global News Challenge Market Strategies of International Broadcasting Organizations in Developing Countries*” Routledge., 2013.

